

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

**Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың
Ғылыми-әдістемелік кеңесі
2020 ж. «__22__»_06_ мәжілісінің
№__6_ хаттамасымен
БЕКІТІЛГЕН**

**Оқу ісі жөніндегі проректор
Хикметов А.К.**

**«8D03202 – Медиа және коммуникациялар»
БАҒДАРЛАМА БОЙЫНША
PhD ДОКТОРАНТУРАҒА ТҮСУШІЛЕРГЕ АРНАЛҒАН
ОҚУ БАҒДАРЛАМА БОЙЫНША ТҮСУ ЕМТИХАНЫНЫҢ
БАҒДАРЛАМАСЫ**

АЛМАТЫ 2020

Бағдарлама «8D03202 – Медиа және коммуникациялар» оқу бағдарламасының паспорты бойынша және Жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидалары негізінде жасалған. Бағдарламаны құрастырушы: білім беру бағдарламаларының үйлестірушісі, филол.ғ.к, баспасөз және электронды БАҚ кафедрасының доценті А.Б. Әлжанова.

Бағдарлама Баспасөз және электронды БАҚ
кафедрасы мәжілісінде қарастырылған
Хаттама №__ «__» _____ 2020 ж.
Кафедра меңгерушісі _____ **Г.С.Султанбаева**

Факультеттің әдістемелік бюросында мақұлданған
Хаттама №__ «__» _____ 2020 ж.
Әдістемелік бюро төрайымы _____ **М.О. Негизбаева**

Ғылыми кеңес мәжілісінде бекітілген
Хаттама №__ «__» _____ 2020 ж.
Ғылыми кеңес төрағасы,
Факультет деканы _____ **С.М. Медеубек**

Ғалым хатшы _____ **Р.С. Жаксылыкбаева**

МАЗМҰНЫ

1. Мамандық бойынша түсу емтиханының мақсаттары мен міндеттері

Түсу емтиханының бағдарламасының мақсаты: PhD докторантураға түсушілердің дайындық деңгейін бағалаудың объективтілігі мен жан-жақтылығын арттыру.

Қабылдау емтиханының бағдарламасы міндеттері:

– ЖОО-ның ғылыми-білім беру қызметін ескере отырып, PhD докторантурасына түсушілер деңгейіне міндетті талаптар қою есебінен білім беру сапасының кепілдігін қамтамасыз ету;

– докторлық бағдарламаға түсушінің уәждемесін және оның оқуға, ғылыми және педагогикалық қызметке дайындығын анықтау;

– Қазақстанның бірыңғай білім беру кеңістігінің қызметін және оның әлемдік білім беру жүйесімен байланысын қолдау.

Ғылыми және педагогикалық даярлаудың міндеттері:

– медиа және коммуникациялар саласында бәсекеге қабілетті және даму әлеуеті бар, коммуникациялық және аралас салаларда шешімдер табуға қабілетті философия докторларын (PhD) дайындау;

– бұқаралық коммуникацияның теориялық мәселелерін, журналистика мен педагогикалық қызметтегі жаңа технологияларды игеруде PhD докторанттардың теориялық және жеке даярлықтарын тереңдету;

– бұқаралық коммуникация жүйесін қамтамасыз ететін әлеуметтік және қоғамдық үдеріске қажетті аса маңызды әрі іргелі білімдерді игеру;

– философия докторларын (PhD медиа және бұқаралық коммуникация саласындағы интеграциялық бағдарламаларды жүзеге асыру үшін нәтижелерді дайындау мақсатында ғылыми зерттеулерді ұйымдастыру және жүргізу дағдыларын меңгеру;

– философия докторларында (PhD республиканың медиа саласында құзыреттілікті қалыптастыру және халықаралық коммуникациялық нарықта бәсекеге қабілеттілікті күшейту;

– оқыту тәжірибесін алу, ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізу және кең академиялық ұтқырлық;

– философия докторларында (PhD) қоғаммен байланыс саласында жаңа идеялар мен құбылыстарды синтездеу және бейімдеу қабілеттерін дамыту;

– философия докторларында (PhD) қоғамды гуманистік тұжырымдамалар шеңберінде әлемнің тұрақты дамуына бағытталған іс-әрекеттерге итермелей білуді нығайту.

2. PhD докторантураға түсуші тұлғалардың даярлық деңгейлеріне қойылатын талаптар

"8D03202 – Медиа және коммуникациялар" PhD докторантурасының білім беру бағдарламасын меңгеруге ниет білдірген тұлғалардың білім деңгейі – талапкерлерде магистр дипломының болуы, сондай-ақ кемінде 1 жыл жұмыс өтілі қажет. Бағдарламаға шет тілі және мамандық бойынша емтихан бойынша шекті көрсеткіштерден өткен талапкерлер қабылданады.

PhD докторантурасына азаматтарды қабылдау тәртібі жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің кәсіптік оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына қабылдаудың үлгі қағидаларына және кадрларды даярлау бағыттарының жіктеуішіне сәйкес белгіленеді.

Күзiреттiлiк:

быть компетентным: құзыретті болуы керек: бұқаралық ақпарат құралдарында медиа-индустрияда зерттеулер жүргізу; коммуникациялық құралдар мен технологияларға арналған жаңа және көп деңгейлі принциптерді қалыптастыру; қоғамдық пікірді үнемі өлшеуге негізделген ұйымның қарым-қатынас мінез-құлық тактикасы; әртүрлі тілдердегі

коммуникациялық саланың әр түрлі аспектілері бойынша өз пікірін білдіру және қорғау; диссертацияның негізгі бағыттарындағы нәтижелерді алу және тексеру үшін зерттеу үдерісі; коммуникативтік үдерістердің тенденцияларын болжауда; кәсіби қатынастарда және мәдениетаралық коммуникацияда; ақпараттық кеңістік проблемаларын шешуде; тұлғалық және кәсіби дамуға даяр болу керек.

3. Білім беру бағдарламасының пререквизиттері

PhD – магистратура докторантурасының білім беру бағдарламаларын меңгеруге ниет білдірген тұлғалардың алдыңғы білім деңгейі.

Пререквизиттер:

1. KZh 5303 Конвергенттік журналистика – 5 кр.
2. IFN 5201 Ғылым тарихы мен философиясы – 3 кр.

«Конвергенттік журналистика» пәні

1. Курс туралы жалпы түсініктеме

Курс туралы жалпы түсінік. Конвергенттік журналистика тақырыптары бойынша нақты ақпарат көздерінің базасын ұсынып, арнайы әдебиеттерге шолу жасау. XX және XXI ғасырдағы жаһандану дәуіріндегі АКТ мен БАҚ-тың ролі мен маңызы. Сандық және жоғары технология ғасырындағы ақпарат пен коммуникацияның мәні мен маңызы.

2. Әлемдегі және Қазақстандағы БКҚ, АТ даму тарихы

АКТ саласындағы төңкеріс: жазу өнерінің пайда болуы, баспа станогының жасалуы, электронды БАҚ - тың енгізілуі. Ақпараттық технологиялар дамуының негізгі кезеңдері: телеграф, телефона, радио, кинематография, коммуникациялық жер серігінің, интернеттің пайда болуы. Жаңа ақпараттық технологиялар мен жаңа бұқаралық коммуникациялық құралдарға шолу жасау: интербелсенді, сандық хабар тарату, кабельдік-жерсеріктік ТВ, оптогалшықтық, теле-бейнемәтін, Интернет, электрондық басылымдар, т.б.

3. Ақпараттық қоғамдағы қоғамдық - саяси конвергенциялардың заманәуи теориялары мен тұжырымдары

Қоғамдық-саяси конвергенция зерттеушілері: У. Ростоу, Я. Тинбергена. Әлемдегі және Қазақстандағы ақпараттық қоғам зерттеушілері: Д.Бэлл, Э.Тоффлер, И.Масуда, М.Барманкулов, Л.Лоу, М.Кастеллс, С.Мелюхин, А.Ракитов, Е.Вартанова, С.Барлыбаева және т.б. әлемдегі ақпараттық қоғам теориясы мен концепциясының даму кезеңдері. Концепции, теории ИО в Азиядағы, Европадағы, Америкадағы және и посткеңестік кеңістіктегі – ТМД елдеріндегі АҚ концепциялары мен теориялары. Ақпараттық қоғам жолындағы елдердің даму тәжірибесі: азиялық, жалпы европалық, және ұлттық деңгей.

4. Конвергенция дамуындағы ақпараттық жаһанданудың ролі мен мәні

Ел аймақтарындағы әлеуметтік - саяси, экономикалық және мәдени даму жағдайындағы жаһандану үдерісіне талдау жасау. Әлемдегі және Қазақстандағы жаһандану түрлері, қозғаушы күштері, басты тиімділіктері, проблемаларды шешу деңгейлері. Ақпараттық жаһанданудың проблемалары мен перспективалары. Жаһандану дәуірінде ұлттық болмысты сақтап қалу. Нарықтық жаһандану, тікелей жаһандану және олардың психологиялық айқындалуы.

5. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, олардың конвергенттік журналистиканың дамуындағы ролі

XX және XXI ғасырдағы жаңа ақпараттық - коммуникациялық технологиялардың даму ерекшеліктері. Әлемдегі ақпарат пен коммуникацияның даму тарихы. Жаңа технологиялардың бұқаралық коммуникация құралдарының даму үдерісімен астасуы. Бұл үдерістегі электронды БАҚ-тың айрықша ролі.

«Азартушылық қоғамдығы ғылыми коммуникация» пәні

1. Курс туралы жалпы түсініктеме

Әлеуметтік коммуникация және бұқаралық коммуникация ұғымдары. Бұқаралық коммуникацияның пайда болуының объективті шарттары. Ақпарат коммуникацияның басты құрамдас бөлігі ретінде.

2. Әлеуметтік коммуникация және бұқаралық коммуникация ұғымдары. Коммуникация процесі және оның құрамдас бөліктері.

Әлеуметтік коммуникация және бұқаралық коммуникация анықтамалары. Әлеуметтік коммуникацияның негізгі қызметтері. Коммуникация процесінің мазмұны, оның кезеңдері. Коммуникация актісі. Коммуникативті кеңістік. Коммуникативті дискурс. Мәтін. Бұқаралық коммуникацияның пайда болу шарттары және оның қызметі.

3. Мәдениет және бұқаралық коммуникация саласында әлеуметтік-тарихи процестерді зерттеу принциптері мен оны талдаудың негізгі категориялары және ұғымдары.

Қоғам, адамзат қызметі, мәдениет философиялық талдам заты ретінде. Кешенді, пәнаралық тәсілдерді қолдану қажеттілігі. Бұқаралық коммуникация теориясы және оның басқа ғылымдармен байланысы.

4. Коммуникация тұжырымдамасы теориясы.

Коммуникация тұжырымдамасына шолу. Шетелдік зерттеушілердің бұқаралық коммуникация тұжырымдамасы. Функционалистік бағыт (У. Шрамм, Г. Лассуэл, П. Лазарфельд). Мәдени-әлеуметтік бағыт (М. Маклюэн, Т. Адорно, Т. Бодрийар, Р. Барт, Г. Маркузе). Ю. Лотман, Р. Якобсон, П. Флоренский, М. Бахтин, В. Вернадский және т.б. еңбектеріндегі бұқаралық коммуникация теориясы.

5. Бұқаралық коммуникация түрлері

Бұқаралық коммуникация түрлері. Вербальді коммуникация ұғымы және оның түрлері. Имидж теориясы. Ойын теориясы. Мифологиялық коммуникация. Көркем коммуникация. Ауызекі дәстүрлер коммуникация жанрлары ретінде. Қазіргі кезеңдегі қазақтардың ауызекі дәстүрлері және ҚР БАҚ.

Discipline «Organization and planning of scientific researches»

1. Methods and principles of organization, planning and management of research

World experience of management and organization of science. Features of the organization, conduct and management of R&D in industrialized countries. Scientific and technical potential and its structure. Public sector research and development. Government support for research and development. Commercial research sector in science. Improving the organization and financing of science in Kazakhstan. The tasks of preserving the potential of science in the course of its reorganization. On the status of the National Academy of Sciences. Law «On Science». Integration of science and education.

2. Elements of the theory and methodology of scientific and technical creativity

Scientific work as a reflection of the realities of the world. Formation of situations that require finding a scientific solution. System research facility. The role of insight. Reception of universality. Sensation, imagination and worldview. Activation of creative thinking. The nature of the interactions. The value of creativity in the development of the scientific picture of the world.

3. Creating hypotheses for academic research

The choice of research topic. The choice of data collection method for research in the field of communications. Stages of research work-planning, organization and implementation. Methods of conducting theoretical and empirical research. Complex hypotheses. Planning and execution of experimental (empirical) research.

4. Work with databases and scientific literature

Types of scientific sources. Search systems and databases of scientific and technical information. Search and selection of sources. Checking of sources. The correctness of the use of scientific

databases and sources. Making links. Methods for studying sources. Critical Assessment. Thomson, Scopus, Web of Science bases and others.

5. Design and presentation of scientific papers

Methodological and procedural sections of the study. The structure of scientific work. Language and style of scientific research. Conclusions and results. Features of the preparation, protection of scientific self-presentation, organization and implementation of the protection results. Presentation design. Preparing for the performance. Technique and tactics of answering questions. Retention technology of the target audience. Presentation of research results and ideas to the scientific community through the publication of scientific articles.

«Медиялық және ақпараттық сауаттылықтың концепциялары» пәні

1. Медиа және ақпараттық сауаттылықты түсіну (МАС)

«Ақпарат» және «медиа» ұғымдарының анықтамасы. БАҚ және басқа да ақпараттық провайдерлер рөлін талдау. БАҚ-тың негізгі оқу нәтижелерін және ақпараттық сауаттылықты сипаттау.

2. БАҚ және ақпараттық сауаттылық және қоғамдық өмірге қатысу

Бұқаралық ақпарат құралдарының және кітапханалардың, мұрағаттардың, Интернеттің басқа да ақпараттық провайдерлерінің функциялары. Азаматтардың бұқаралық ақпарат құралдарына және кітапханаларға, мұрағаттарға, Интернетке қатысты басқа да ақпарат жеткізушілеріне қатысты үміттері. МАС және оның демократия мен жауапты басқарудағы маңызы. Сөз бостандығы, бұқаралық ақпарат құралдарының редакциялық тәуелсіздігі, бұқаралық ақпарат құралдарының плюрализмі мен әртүрлілігі және басқа да ақпараттық провайдерлер.

3. БАҚ және басқа да ақпараттық қызметтермен - кітапханалармен, мұрағаттармен және Интернетпен өзара әрекеттесу

Ақпаратты тарату үшін БАҚ қандай әдістерді пайдаланады? Іс-шараларды көрсету: БАҚ және басқа да ақпараттық провайдерлер ақпарат, адамдар, мәдениет, суреттер, рельефтер және т.б. өкілдері. Пайдаланушылардың, азаматтардың және аудиторияның рөлі. Пайдаланушылық мазмұнды құру арқылы бұқаралық ақпарат құралдарымен өзара әрекеттесу.

4. МАС: оқыту және оқу

МАС негіздерін және оның оқу-әдістемелік үрдістерін түсіну: МАС-ті оқытуда қолданылатын педагогикалық әдістер; МАС оқытудың нысаны мен құралы ретінде.

5. Еркіндік, этика және жауапкершілік

Баспасөз еркіндігі, өзін-өзі көрсету және ақпарат; ақпараттық этика. Журналдағы этикалық кодекс, жұмыс қағидалары мен нормалары және жаһандық құндылықтар: журналистерге және ақпараттық мамандарға арналған нұсқаулар. Жаңалықтарды жинау және өңдеу журналистік этикасы (этика комитеттері, омбудсмен, тәуелсіз баспасөз кеңестері, баспасөзге шағым беру комиссиясы). Баспасөз бостандығы мен бұқаралық ақпарат құралдарын бақылау жүйесін қолдауы. Азаматтардың құқықтары мен міндеттері: журналистер мен азаматтар арасындағы байланыстарды орнату. Азаматтардың жауапкершілігі және пайдаланушы мазмұны.

Емтихан қортынды бағалар критериясы

Баға	Өлшемдер	Шкала, баллдар
Үздік	1. Барлық сұрақтарға дұрыс және толық жауап берілген; 2. Материал қисынды ретпен сауатты баяндалған 3. Шығармашылық қабілет көрсетілген.	90 - 100

Жақсы	1. Сұрақтардың барлығына дұрыс, бірақ толық емес жауап берілген, елеусіз жаңсақтықтар мен дәлсіздіктер орын алған; 2. Материал қисынды ретпен сауатты баяндалған, елеусіз жаңсақтықтар бар; 3. Шығармашылық қабілет көрсетілген, бірақ толық емес.	75 - 89
Қанағаттанарлық	1. Сұрақтарға негізінде дұрыс, бірақ жартылай жауап берілген, тұжырымдарда дәлсіздіктерге орын беріліп, қисын реті бұзылған, нақты жаңсақтықтар бар; 2. Материал сауатты баяндалған, бірақ қисын реті елеулі түрде бұзылған; 3. Шығармашылық қабілет әлсіз көрсетілген.	50 - 74
Қанағаттанғысыз	1. Сұрақтарға берілген жауаптарда өрескел қателер бар; 2. Жауаптарды баяндауда грамматикалық, терминологиялық қателерге жол берілген, қисын реті бұзылған; 3. Шығармашылық қабілет көрсетілмеген.	0 - 49

5. Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

Негізгі әдебиеттер:

1. Концепция информационной безопасности детей. – М.: Роскомнадзор, 2013. –Режим доступа: <http://rkn.gov.ru/mass-communications/p700/p701/>
2. МакКуэйл Д. Журналистика и общество. – М.: Факультет журналистики МГУ имени М. В. Ломоносова: МедиаМир, 2013.
3. Корконосенко С. Г. Медиаполис: новая среда для медиаличности // Медиа- и информационная грамотность в обществах знания / Сост. Е. И. Кузьмин, А. В. Паршакова. – М., 2013.
4. Медийная и информационная грамотность: программа обучения педагогов. ЮНЕСКО. Париж, 2012.
5. Борев Ю. Культура и массовая коммуникация. – М., 1986.
6. Богданова Е.Л. Информационный маркетинг. – СПб.: Альфа, 2010
7. Матвеева Л.В., Аникеева Т.Я., Мочалова Ю.В. Психология телевизионных коммуникаций. – М., 2000.
8. Почепцов Г.Г. Теория коммуникации / М.: Смартбук, 2008
9. Березин В.М. Массовая коммуникация: сущность, каналы, действия. -М: Рип-Холдинг, 2003
10. Уэбстер Ф. Теории информационного общества / М.: Аспект-пресс, 2007
11. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие. - М.: Наука, 2008
12. Назаров М.М. Массовая коммуникация в современном мире: методология анализа и практика исследований. – М: УРСС, 2009

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Барлыбаева С.Х. Современные СМК Казахстана в эру глобализации: Учебное пособие – Алматы: КазНУ, 2012.
- 2.Барлыбаева С.Х, Рахимжанова Г. Массовая коммуникация: перспективы развития: Монография-Алматы: Казах университеті, 2013.
- 3.Буданцев Ю.П. Системность в изучении массовых информационных процессов.-М.,2010.
- 4.Вартанова Е.Л. Медиаэкономика зарубежных стран -М.: Аспект-Пресс, 2008.
- 5.Дугин Е.Я. Телерадиокоммуникации в стране и мире.-М.,2009.
6. Карта цифровых медиа: Казахстан: Отчет фонда «Открытое общество».-Алматы, 2013.

7. Засурский Я.Н. Современный мир: глобальное информационное пространство//Вестник МГУ. Серия журналистика, 2005.-№ 4-С.3-9.
8. Землянова Л.М. Идеино-терминологические новации в современных дебатах об информационном обществе и его эстетических аспектах // Вестник МГУ. Серия 10. Журналистика, 2005.-№3-С.55.
9. Землянова Л.М. Сетевое общество, информационализм и виртуальная культура//Вестник МГУ. Серия 10-Журналистика,2006.-№2-С.58-69.
10. Почепцов Г.Г. Коммуникативные технологии XX века.-М.:Ваклер,2009.